

KANSALAISPULSSI 6_2020

Valtioneuvoston kanslia on tilannut Tilastokeskukselta nopealla aikataululla toistaiseksi toistettavan kyselyn liittyen vallitseviin Korona-epidemian aiheuttamiin poikkeusoloihin. Kyselyn nimi on ”Kansalaispulsssi” ja siinä kysytään kansalaisten mielipiteitä mm. viranomaisten toiminnasta, vastaajan omasta mielialasta, luottamuksesta tulevaisuuteen, ohjeiden noudattamisesta, muiden auttamisesta ja siitä, miten hyvin kokee saaneensa informaatiota.

Kysely toteutetaan verkkokyselynä. Verkkolomake tehdään Webropolilla ja kyselyyn on mahdollista vastata älypuhelimien kautta. Keruun päätyttyä aineisto ajetaan Webropolin järjestelmästä Tilastokeskuksen tutkijoiden koneille tarkistettavaksi ja käsiteltäväksi. Aineistonkeruu toteutetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Otoksen muodostaminen ja rakenne

VI-kierroksen otos muodostettiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen ajalla 27.5. – 8.6. vastanneista manner-suomalaisista kohdehenkilöistä. Heistä 2930 kohteelle oli ajantasainen ja kriteerit täyttävä puhelinnumero (ainoa tai oikeaksi todettu, eikä salaiseksi merkitty, matkapuhelinnumero).

Työvoimatutkimus on otostutkimus, jonka avulla tilastoidaan 15–74-vuotiaan väestön työmarkkinoille osallistumista, työllisyyttä, työttömyyttä ja työaika kuukausittain, neljännesvuosittain ja vuosittain. Tutkimuksen otokseen kuuluu joka kuukausi noin 12 000 henkilöä. Työvoimatutkimuksen otos poimitaan ositetulla satunnaisotannalla väestön keskusrekisteriin perustuvasta Tilastokeskuksen väestötietokannasta kahdesti vuodessa. Tutkimus on puhelinhaastatteluina toteutettava paneelitutkimus, jossa samaa henkilöä haastatellaan viisi kertaa.

Tiedonkeruu

Lomake

Kyselyn sisältö toistuu kierroksittain melko samanlaisena. VNK toimitti Tilastokeskukselle kysymykset ja lomaketta muokattiin yhteistyössä. Verkkolomakkeen testaamiseen osallistui Tilastokeskuksen tutkijoiden lisäksi myös tilaaja. Kysymykset käännettiin Tilastokeskuksessa ruotsin- ja englanninkielelle.

Tiedonkeruun kulku, vastausosuus ja kato

Otokseen kuuluville lähetettiin tekstiviestillä kutsu ja henkilökohtainen suoralinkki verkkolomakkeelle. Muistutusviestit lähetettiin vastaamattomille vuorokauden kuluttua. Suurin osa vastauksista saatiin ensimmäisten kahden vuorokauden kuluessa.

Kierros	Kenttäaika	Otos	Hyväksytyt vastauksia	Lopullinen vastausosuus
1-kierros	2.4. (to) - 5.4. (su)	2 911	1 240	42,6 %
2-kierros	16.4. (to) - 19.4. (su)	2 283	1 146	50,2 %
3-kierros	29.4. (ke) - 3.5. (su)	2 364	1 164	49,2 %
4-kierros	14.5. (to) - 17.5. (su)	2 512	1 111	44,2 %
5-kierros	28.5. (to) - 31.5. (su)	2 705	1 139	42,1 %
6-kierros	11.6. (to) - 14.6. (su)	2 930	1 182	40,3 %

Aineiston toimittaminen

Aineisto toimitettiin asiakkaalle Excel-taulukoina. Vastaajien avoimet kommentit toimitettiin sellaisinaan taulukoiden liitteenä.

Vastaajat

Kyselyn otoksessa mukana olleet ovat ensin vastanneet Työvoimatutkimukseen ja toisekseen suostuneet jatkotutkimukseen.

Liitteen 1 taulukoista nähdään, miten vastanneet jakautuvat väestöryhmittäin. Naiset vastasivat nyt selvästi aktiivisemmin kuin miehet. Maantieteellisesti katsoen korkein vastausosuus oli nyt Kainuussa (50 %), matalin Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla sekä Etelä-Karjalassa (28-30 %). Ikäryhmittäin heikoiten vastasivat tällä kierroksella 20-24 -vuotiaat. Aineistossa on havaittavissa koulutukseen liittyvä osallistumattomuuden trendi, joka näkyy siinä, että perusasteen varassa olevat vastasivat hieman heikommin kuin korkea-asteen koulutuksen omaavat. Tämä trendi vaikuttaisi korostuvan verkkotiedonkeruussa.

Painotus

Vastausaineisto (1 182 henkilöä) painotettiin vastaamaan tutkimuksen perusjoukkoa (15-74 – vuotiaat mannersuomalaiset) ja painotuksessa väestötietoina käytettiin huhtikuun lopun tietoja (4 110 671 henkilöä). Aineiston kullekin vastanneelle muodostettiin korottava ja vastauskatoa oikaiseva estimointipaino (muuttuja PAINO). Korottavuus mahdollistaa sen, että laskettaessa kokonaismääräestimaatteja tulokset ovat tarkastelussa kohdeperusjoukon tasolla. Tällöin painokerroin voidaan tulkita niin, että tutkimukseen osallistunut henkilö edustaa painonsa osoittaman määrän henkilöitä perusjoukossa.

Aineiston painotuksen lähtökohtana oli peruspainot, jotka muodostettiin jakamalla perusjoukon koko vastanneiden määrällä, eli peruspainoiksi muodostui kaikille vastanneille 4 110 671 / 1 182.

Painojen kalibroinnissa peruspainoja muunnettiin niin, että painojen avulla kyselyyn vastanneet edustavat perusjoukkoa käytettyjen kalibroitimuuttujien suhteen. Kalibroitimuuttujina (liite 2) olivat sukupuoli, alue, 10-vuotisikäryhmä ja koulutusaste. Kalibrointiin käytettiin SAS-makro-ohjelmaa (Ranskassa kehitetty CALMAR2-makro).

Tulokset

Tulokset ovat Excel-taulukoissa suorina jakaumina ja ristiintaulukointeina sukupuolen, ikäryhmän (15-vuotisryhmät), kotitalouden rakenteen, nuorimman lapsen iän ja suuralueen mukaan, sisältäen soluttaiset vastaajien lukumäärät, painotetut vastaajamäärät (estimaatit) ja rivi prosentit (prosenttiosuudet).

Tulosten tulkitsemista varten mukana on myös ”prosenttiosuuden virhemarginaali”-taulukko. Prosenttiosuuden virhemarginaali (ts. 95%:n luottamusväli) riippuu vastanneiden lukumäärästä ja ko. prosenttiosuudesta. Tuloksia voi arvioida myös solukohtaisten vastanneiden lukumäärien pohjalta soveltamalla työvoimatutkimuksessa käytettäviä Eurostatin julkaisurajoja:

- Luvut voidaan julkaista, kun solussa on vastaajia vähintään 20
- Luvut ovat epätarkkoja ja ne voidaan julkaista varoituksen kera, kun solussa on vastaajia 10-19
- Luvut ovat hyvin epätarkkoja ja ne peitetään (ei julkaista), kun solussa on alle 10 vastaajaa

Asteikollisille kysymyksille on muodostettu taustamuuttujittain keskiarvo ja sen luottamusvälin alaraja (LV_ala) ja yläraja (LV_yla), jotta on mahdollista muodostaa mielikuva vastaajien keskimääräisestä mielipiteestä. Yhteenvetotaulukoissa on ilmoitettu myös keskiarvon taustalla olevien mielipiteiden määrä (vastanneet).

Keskiarvoa kannattaa käyttää mielipideasteikon yhteydessä harkiten. Käytäntö on osoittanut, että keskiarvot antavat useimmissa tapauksissa oikeansuuntaisen ja käyttökelpoisen arvion keskimääräisestä mielipiteestä, mutta mielipiteiden jakauma kannattaa kuitenkin aina tarkistaa taulukoista, joka sisältävät kysymyksittäin eri mielipiteiden lukumäärät ja prosentit. Keskiarvoja muodostettaessa on lisäksi huomioitava, että EOS-vastaukset on rajattava laskennan ulkopuolelle.

Esimerkkinä keskiarvon muodostaminen kysymykselle Q1 (Kuinka oikeudenmukaisena pidät suomalaista yhteiskuntaa tällä hetkellä?) 2. kyselyssä. Yhteenvetotaulukoiden keskiarvoja muodostettaessa oli tarpeen huomioida painokertoimen vastauskatoa oikaiseva vaikutus, jota voidaan havainnollistaa muodostamalla ns. analyysipaino, josta on poistettu korottava vaikutus ja jonka arvot vaihtelevat ykkösen molemmin puolin. Suurimmat analyysipainot (1,8) osuvat 20-30-vuotiaille miesvastaajille, jotka ovat perusasteen koulutuksen varassa. Pienimmät analyysipainot (0,6) on puolestaan korkea-asteen koulutuksen omaavilla 60-65-vuotiailla naisvastaajilla. Kun lasketaan analyysipainolla painotettu keskiarvo kysymykselle Q1, saadaan tulokseksi 7,58. Mikäli muodostamme vertailun vuoksi keskiarvon ilman painokerrointa, saamme tulokseksi 7,64. Se saadaan perinteisesti aritmeettisena keskiarvona (vastausten summa jaettuna vastanneiden lukumäärällä). Kysymykseen Q1 vastasi 1 122 henkilöä, kun EOS-vastaukset on rajattu pois.

LIITE 1 Kansalaispulssi 6_2020 -kysely. Otos, vastanneet ja vastausosuudet eri väestöryhmissä.

	Otos	Vastanneet	Vastaus-%
Yhteensä	2930	1182	40.3
Sukupuoli			
Mies	1467	494	33.7
Nainen	1463	688	47.0
Ikäryhmä			
15-19 -vuotiaat	194	85	43.8
20-24 -vuotiaat	175	49	28.0
25-29 -vuotiaat	206	84	40.8
30-34 -vuotiaat	215	75	34.9
35-39 -vuotiaat	235	85	36.2
40-44 -vuotiaat	248	95	38.3
45-49 -vuotiaat	217	83	38.2
50-54 -vuotiaat	265	120	45.3
55-59 -vuotiaat	302	130	43.0
60-64 -vuotiaat	295	136	46.1
65-69 -vuotiaat	314	132	42.0
70-74 -vuotiaat	264	108	40.9
Maakunta			
Uusimaa	908	391	43.1
Varsinais-Suomi	252	96	38.1
Satakunta	122	45	36.9
Kanta-Häme	79	32	40.5
Pirkanmaa	261	101	38.7
Päijät-Häme	131	52	39.7
Kymenlaakso	101	40	39.6
Etelä-Karjala	84	25	29.8
Etelä-Savo	67	28	41.8
Pohjois-Savo	136	56	41.2
Pohjois-Karjala	77	30	39.0
Keski-Suomi	144	62	43.1
Etelä-Pohjanmaa	129	37	28.7
Pohjanmaa	89	35	39.3
Keski-Pohjanmaa	35	10	28.6
Pohjois-Pohjanmaa	202	88	43.6
Kainuu	38	19	50.0
Lappi	75	35	46.7
Suuralue			
Helsinki-Uusimaa	908	391	43.1
Etelä-Suomi	647	245	37.9
Länsi-Suomi	745	280	37.6
Pohjois- ja Itä-Suomi	630	266	42.2

LIITE 2. Kalibrintimuuttajat

Sukupuoli

1 = Mies

2 = Nainen

Alue muodostettiin suuralueista (pois lukien Ahvenanmaan maakunta)

1 = Helsinki-Uusimaa

2 = Etelä-Suomi

3 = Länsi-Suomi

4 = Pohjois- ja Itä-Suomi

10-vuotisikäryhmä

15 - 24

25 - 34

35 - 44

45 - 54

55 - 64

65 - 74

Koulutusaste

1 = Perusaste

2 = Keskiaste

3 = Korkea-aste